

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-38-06>

УДК (UDC): 911.3

С. Г. МЕЛЬНИЧЕНКО¹,

здобувачка ступеня доктора філософії другого року навчання

e-mail: sofiya.melnichenko.98@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5940-7943>

Л. М. БОГАДЬОРОВА¹, канд. геогр. наук, доц.

доцент кафедри науки про Землю та хімію

e-mail: bohadorova09@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9072-3434>

¹Херсонський державний аграрно-економічний університет

вул. Стрітенська, 23, м. Херсон, 73006, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ

Актуальність. Протягом декількох десятиріч років в тваринництві помітні негативні тенденції, які в подальшому можуть стати передумовами продовольчої кризи на території України. Саме тому, дослідження просторово-часової динаміки, а також виділення районів спеціалізації окремих галузей тваринницького сектору є досить важливим та актуальним.

Мета. Дослідження спеціалізації тваринницького комплексу України та виявлення галузевих диспропорцій у тваринництві по регіонах України.

Методи. Статистичний, картографічний, порівняльно-географічний.

Результати. На підставі статистичного аналізу даних Головного управління статистики щодо розвитку тваринницької галузі на території України виявлено, що по всіх галузях, окрім птахівництва, помітною є тенденція до скорочення поголів'я. На основі зібраних статистичних даних розраховано коефіцієнти спеціалізації по галузям тваринництва та за результатами розрахунків розроблено картосхеми, на яких визначено просторово-часові тренди зміни районів спеціалізації галузей тваринницького комплексу України. Визначено головні причини, які негативно вплинули на розвиток тваринництва України, до яких віднесено: недостатню державну та фінансову підтримку галузі; зменшення частки сільського працездатного населення; відсутність дотацій для тваринницької галузі; нерентабельність виробництва; застаріла матеріальна база та трудоемкість виробництва.

Висновки. Виявлено, що за галузями тваринництва поголів'я тварин за останні десять років має тенденцію до скорочення. Позитивна динаміка наявна лише в птахівництві. Причини, які призвели до негативних тенденцій у тваринництві, стали подальшою основою задля розробки рішень, які б могли вирішити ці проблеми. До них слід віднести: фінансова підтримка галузі та залучення інвестицій; державні дотації; розвиток селекційно-плеємної справи; оновлення матеріально-технічної бази.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: тваринництво, спеціалізація, сільське господарство, коефіцієнт територіальної локалізації

Як цитувати: Мельниченко С. Г., Богадьорова Л. М. Дослідження просторово-часових особливостей розвитку тваринництва України. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2022. Вип. 38. С. 62-72. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-38-06>

In cites: Melnychenko, S. G., & Bohadorova, L. M. (2022). Study of spatial-temporal peculiarities of the animal husbandry development in Ukraine. *Man and Environment. Issues of Neoecology*, (38), 62-72. <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-38-06> (in Ukrainian)

Вступ

Однією з важливих галузей економіки України є тваринництво. Воно забезпечує населення держави харчовими продуктами, промисловість – сировиною, сприяє інтенсивному використанню земельних ресурсів.

У сучасних умовах розвитку соціально-економічних диспропорцій, економічної та політичної кризи, тривалого військового конфлікту та пандемії COVID-19 постали проблеми щодо визначення пріоритет-

© Мельниченко С. Г., Богадьорова Л. М., 2021

This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

них напрямків розвитку тваринницької галузі та створення привабливого інвестиційного середовища галузі.

Проблемам розвитку агропромислового комплексу, а зокрема і тваринництва України, присвячені праці таких вчених: В. Г. Андрійчука [1], Пуцентейла П. Р. [2], Саблука П. Т. [3], Лупенка Ю. О., Месель-Веселяка В. Я., Федорова М. М. [4 – 5], В. В. Лаврука [6] О. Г. Кухара [7] та ін.

На сьогоднішній день, в тваринництві існує цілий ряд проблем, які потребують вирішення. До них насамперед слід віднести такі: низька якість продукції, недостатня кормова база, відсутність ринків збуту та непрогнозована цінова політика, низький рівень експортного потенціалу і відсутність підтримки галузі з боку держави [8].

Наукові напрацювання вітчизняних вчених свідчать, що на даний момент в тваринництві України спостерігається явище так званої «трансформаційної кризи», яке головним чином пов'язане з тривалим переходом держави до ринкових відносин. Перехід до ринкової економіки став головною причиною

зниження потенціалу тваринницької галузі не лише на національному, але й на світовому рівнях [9].

Для того, щоб мінімізувати негативні тенденції у тваринництві, необхідні дієві механізми. З метою підвищення рівня вирощування поголів'я худоби в тваринницькій галузі необхідна чітка інвестиційна політика, а також безвідсоткове кредитування державою галузі. Крім того, на загальнодержавному рівні необхідне нормативно-правове регулювання галузі тваринництва [10 -14].

Незважаючи на велику кількість наукових напрацювань у тваринницькій галузі, значної уваги все ж таки потребує дослідження просторово-часової динаміки розвитку означеної галузі. Крім цього, важливим є дослідження територіальних диспропорцій у галузі по території України, виявлення їх причин та пошук шляхів вирішення.

Саме тому, метою статті є дослідження спеціалізації тваринницької галузі та виявлення галузевих диспропорцій по регіонах України.

Об'єкт і методи дослідження

Об'єктом дослідження є тваринництво України.

Предметом дослідження є просторово-часові особливості зміни спеціалізації тваринницької галузі сільськогосподарського комплексу України в межах адміністративно-територіальних областей.

За основу розрахунків коефіцієнтів територіальної локалізації окремих галузей тваринництва по областях України взято статистичні дані Головного управління статистики України

У процесі проведення дослідження використано методи: статистичний, картографічний.

Для виявлення спеціалізації тваринництва області [15], траєкторії його розвитку, використано коефіцієнти територіальної локалізації:

$$K_{\text{тл}} = D_{\text{кр}} / D_{\text{Укр}},$$

де $K_{\text{тл}}$ – коефіцієнт територіальної локалізації;

$D_{\text{кр}}$ – частка поголів'я худоби певної галузі тваринництва, в межах адміністративно-територіальної області, у %;

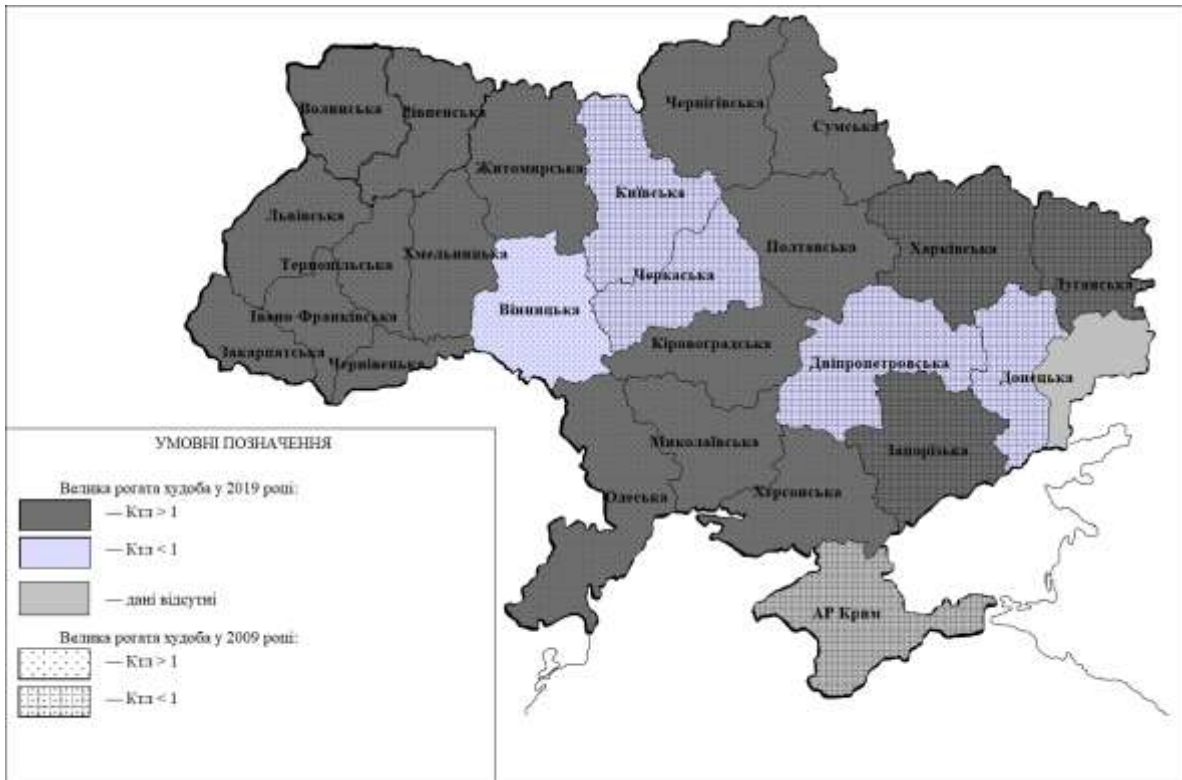
$D_{\text{Укр}}$ – відповідний показник по Україні, у %.

Результати дослідження

Традиційними та найбільш поширеними галузями тваринництва в Україні є скотарство, а окремо слід виділити велику рогату худобу. Протягом 2009 – 2019 рр. галузева спеціалізація по регіонах України зазнала незначних змін. У обох галузях спостерігається тенденція до поширення спеціалізації. Так у 2009 році на вирощуванні великої рогатої худоби та корів спеціалізува

лося 17 областей України, а в 2019 році вже 19 (рис. 1 та рис. 2).

Слід зауважити, що в період з 2009 по 2019 роки кількість поголів'я великої рогатої худоби по території України зменшилася. Згідно статистичних даних Головного управління статистики України у 2009 році поголів'я ВРХ становило 4826,7 голів, а до 2019 році воно зменшилося і склало лише 3092 голів (рис. 1).

Рис. 1 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні великої рогатої худоби. Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 1 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in cattle breeding. Developed by the authors according to [16, 17]

Рис. 2 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні корів. Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 2 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in cow breeding. Developed by the authors according to [16, 17]

Щодо вирощування корів, то тут динаміка відповідна – тенденція до істотного зменшення. У 2009 році загальна кількість поголів'я корів по території України була 2736,5 голів, а до 2019 року вона зменшилася і склала 1788,5 голів.

Так, станом на 2009 рік, на вирощуванні ВРХ та корів спеціалізувались всі адміністративно-територіальні області України, окрім: Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Київської, Луганської, Харківської, Черкаської областей та АР Крим (рис. 1).

Через десять років ситуація дещо змінилася – зросла кількість областей, які спеціалізуються на вирощуванні ВРХ та корів. До районів, де не набуло поширення вирощування корів та ВРХ у 2019 році, за результатами розрахунків, віднесено такі області: Вінницьку, Дніпропетровську, Донецьку, Київську та Черкаську області (рис. 2).

До третього тваринницького підкомплексу України, який набув популярності на території України відноситься свиначство. Упродовж 2009 – 2019 років загальна кількість поголів'я свиней по території України

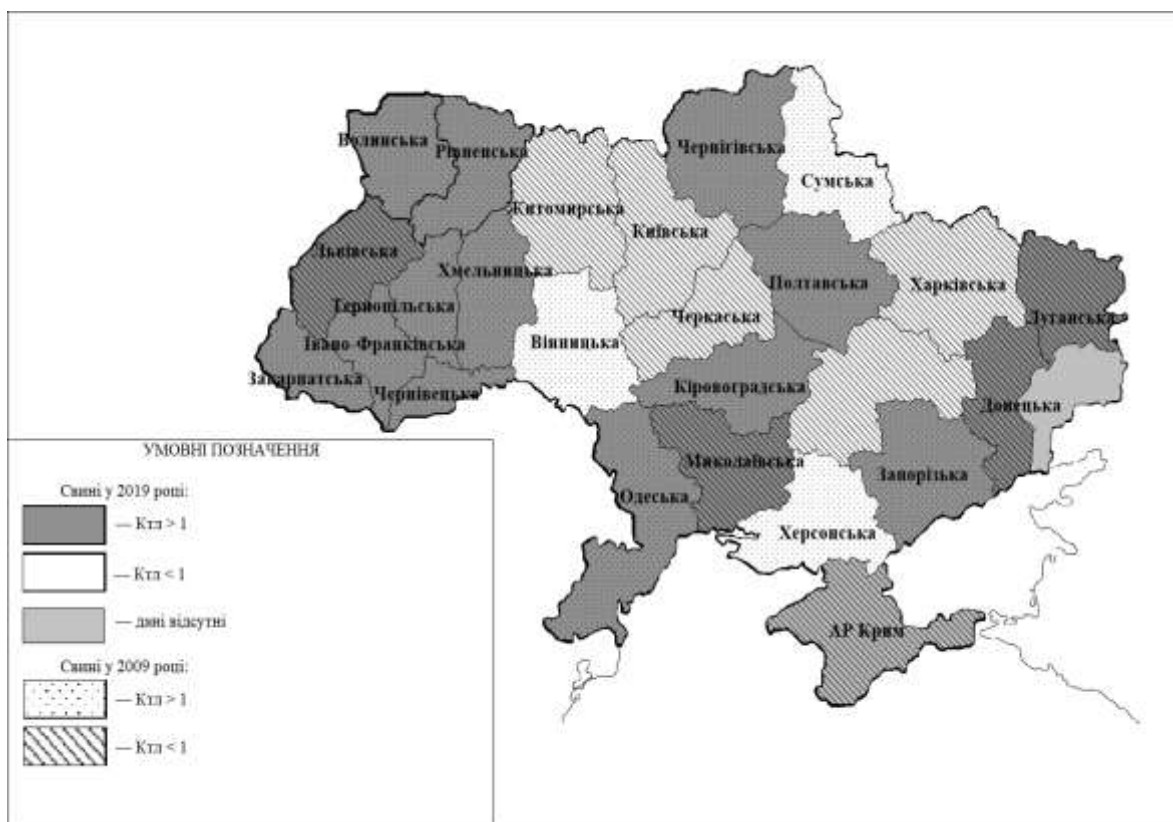
має тенденцію до зменшення: у 2009 році кількість свиней сягнула 7576,6 голів, а до 2019 року скоротилася і склала 5727,4 голів.

Упродовж 2009 – 2019 років виявлені істотні зміни у районах спеціалізації на вирощуванні свиней:

- райони спеціалізації у 2009 році: Вінницька, Волинська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська області [рис. 3];

- райони спеціалізації у 2019 році: Волинська, Донецька, Закарпатська, Івано-Франківська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська області (рис. 3).

Ще однією галуззю тваринництва, яка набула чималого розвитку на території України є вирощування вівців та кіз. Означена галузь тваринницького комплексу забезпечує населення м'ясною та молочною продукцією, а промисловість – овчиною, шерстю,

Рис. 3 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні свиней
Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 3 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in pig breeding
Developed by the authors according to [16, 17]

вовною, шкірою та пухом. Упродовж досліджуваних десяти років поголів'я овець та кіз істотно скоротилося: у 2009 році кількість овець та кіз в Україні становила 1832,5 голів, а у 2019 році – скоротилася і склала лише 1204,4 голів.

Виділено райони спеціалізації (рис. 4):

- у 2009 році: Закарпатська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Херсонська, Чернівецька області та АР Крим;
- у 2019 році: Донецька, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Сумська, Харківська, Чернівецька та Чернігівська області.

Визначено позитивну динаміку – упродовж 2009 – 2019 років означена галузь тваринництва України набуває поширення і все більше регіонів України спеціалізуються на вівчарстві та козівництві.

Конярство є не менш важливою галуззю тваринництва України. Вирощування коней на теренах нашої держави набуло поширення ще з давніх часів. Проведені нами розрахунки показали, що за останні десять років вирощування коней на території України дещо зменшилося. Так, станом на 2009 рік загальна кіль-

кість поголів'я коней по території України становила 443,4 голів, а в 2019 році – сягнула 224,4 голів. Виділено такі райони спеціалізації на вирощуванні коней (рис. 5):

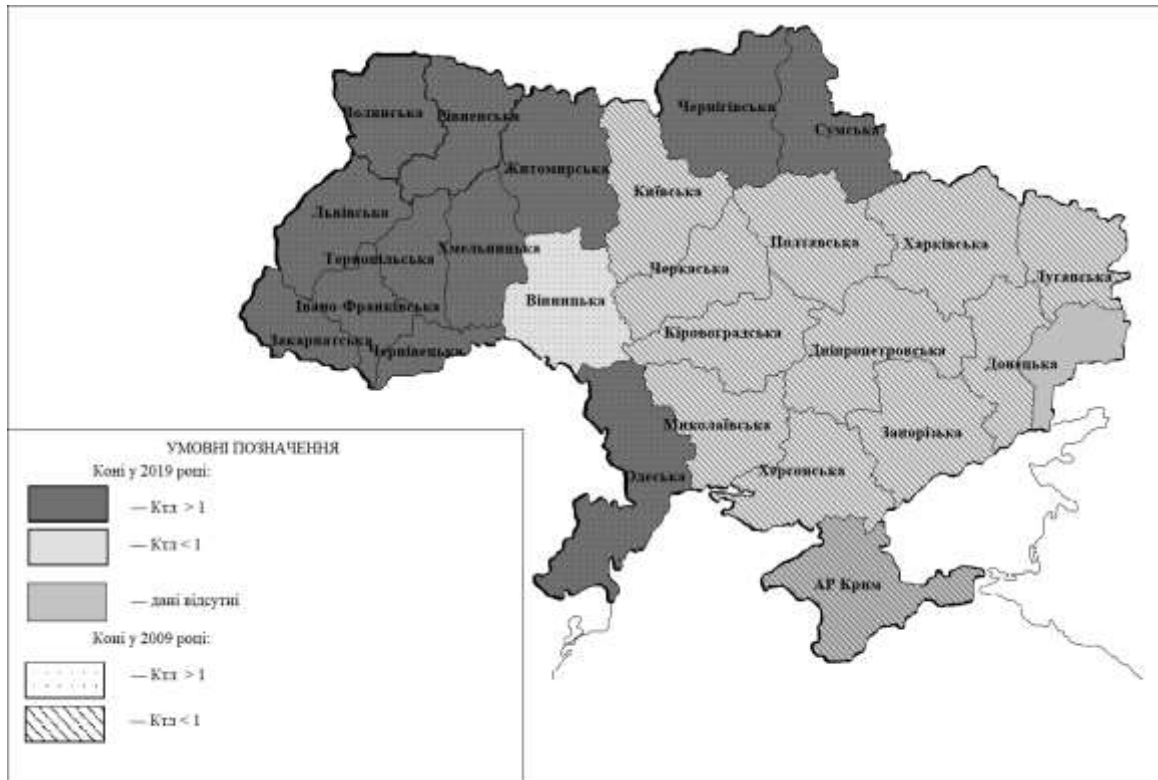
- 2009 рік: Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська адміністративно-територіальні області;
- 2019 рік: Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська області.

Птахівництво в Україні є однією з популярних галузей тваринництва, оскільки за порівняно короткий час та при невисокому рівні затрати кормів та праці дає високоякісну продукцію. Так, продукцією птахівництва є не лише м'ясо, але й велика кількість яєць, пуху, пір'я та органічних добрив. Слід зауважити, що послід, який є продуктом птахівництва використовується не лише як добриво в галузі рослинництва, але й у медичній, парфумерній та мікробіологічній промисловостях.

Рис. 4 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні вівців та кіз. Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 4 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in sheep and goat breeding. Developed by the authors according to [16, 17]

Рис. 5 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні коней
Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 5 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in horse breeding
Developed by the authors according to [16, 17]

Рис. 6 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні свійської птиці
Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 6 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in raising poultry
Developed by the authors according to [16, 17]

Вирощування птиці протягом 2009 – 2019 років істотно збільшилося. У 2009 році поголів'я птиці становило 191446,4 голів, а в 2019 році склало аж 220485,8 голів.

Виділено такі райони спеціалізації на вирощуванні свійської птиці у 2009 та 2019 роках (рис. 6):

- райони спеціалізації у 2009 році: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська, Луганська, Харківська, Черкаська області та АР Крим;

- райони спеціалізації у 2019 році: Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Київська, Рівненська, Херсонська та Черкаська області.

До другорядних та менш поширених галузей тваринницького комплексу України належать кролівництво та бджільництво.

Кролівництво є доволі таки важливою галуззю тваринництва – воно забезпечує населення дієтичним м'ясом, а промисловість - хутром, шкірою та пухом. За досліджуванний період, по Україні зменшилась загальна кількість поголів'я кролів: у 2009 році їх кількість була 5620,6 голів, а у 2019 році зменшилася і склала 4522,9 голів.

Протягом 2009 – 2019 років вирощування кролів на території України набуває поширення, збільшуються райони спеціалізації (рис. 7):

- райони спеціалізації у 2009 році: Вінницька, Житомирська, Львівська, Одеська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька та Чернігівська області;

- райони спеціалізації у 2019 році: Донецька, Житомирська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська області.

Бджільництво в Україні є однією з розвинених галузей сільського господарства. Згідно зі статистичними даними, наша держава за виробництвом меду займає третє місце у світі та перше місце серед країн Європи. Проте, у досліджуваній період, згідно зі статистичними показниками кількість бджолосімей в Україні зменшилася. У 2009 році загальна кількість бджолосімей в Україні складала 3150,5 одиниць, а у 2019 році – лише 2633,2 бджолосім'ї.

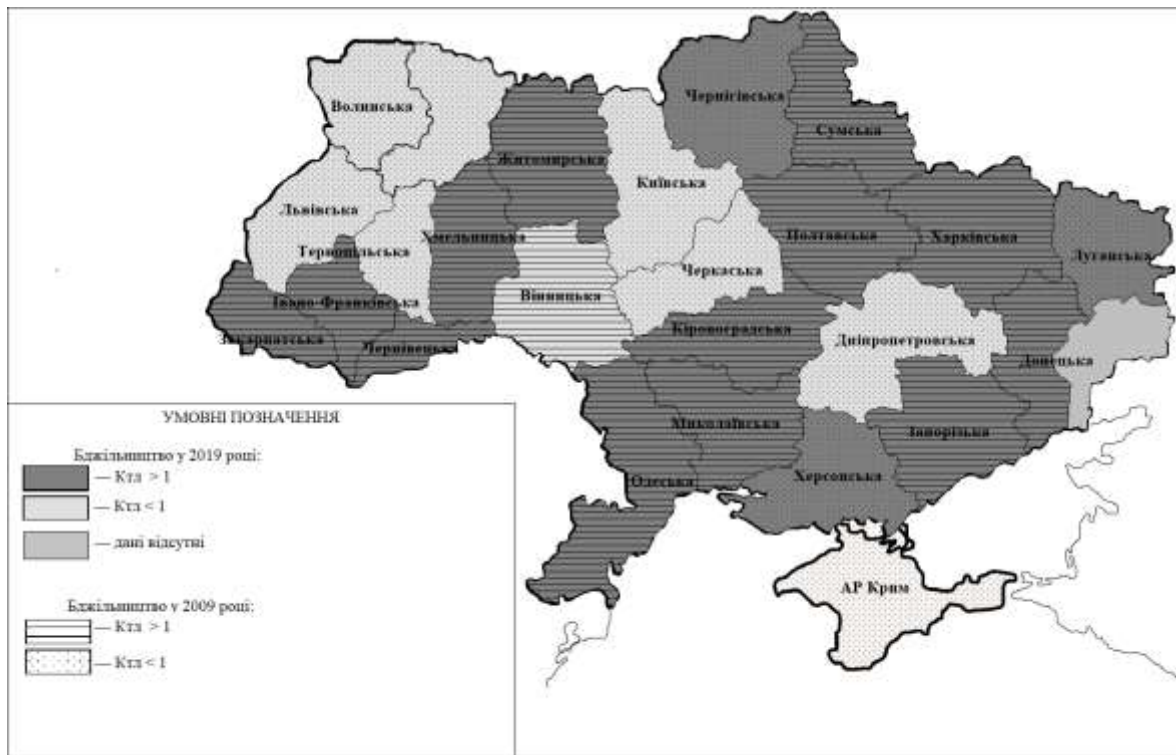
Рис. 7 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні кролів
Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 7 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine in rabbit breeding
Developed by the authors according to [16, 17]

Виділено такі райони, які спеціалізуються на вирощуванні бджіл (рис. 8):

- у 2009 році: Вінницька, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Сумська, Харківська, Хмельницька та Чернівецька області;

- у 2019 році: Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Сумська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька та Чернігівська області.

Рис. 8 – Просторово-часові тренди зміни спеціалізації областей України на вирощуванні бджолосімей
Розроблено авторами за [16, 17]

Fig. 8 – Spatial-temporal trends in specialization changes of the regions of Ukraine
in the cultivation of bee colonies. Developed by the authors according to [16, 17]

Таким чином, виявлено головну негативну тенденцію у тваринництві – поступове скорочення поголів'я тварин у всіх галузях, окрім птахівництва. Позитивні тенденції у птахівництві пояснюються тим, що вирощування свійської птиці, у порівнянні з іншими галузями тваринництва є менш затратним, а м'ясо птахів – більш затребуваним серед населення, оскільки має високі смакові та дієтичні поживні якості.

На нашу думку, головними причинами зменшення поголів'я у тваринництві стали [18 – 20]:

- нерентабельність виробництва, що пов'язано з високим рівнем витратності на тривале вирощування поголів'я тварин, а також низькі доходи від реалізації продукції тваринного походження;

- протягом останніх декількох років здрожчання зернових та кормових культур, а також ветеринарних препаратів;

- тваринництво є матеріаломісткою та фінансовомісткою галуззю, а тому не завжди приносить дохід сільгоспвиробникам;

- у зв'язку з тривалим переходом до ринкової та інноваційної економіки повне закриття більшості тваринницьких комплексів України;

- висока трудоємкість тваринницької галузі;

- постійне скорочення частки сільського населення, а також переважання на сільських територіях осіб непрацездатного віку;

- відсутність належної фінансової та законодавчої підтримки галузей тваринництва на всіх територіальних рівнях.

Оскільки тваринництво є доволі перспективною галуззю економіки та забезпечує населення продовольством та речами повсякденного вжитку – то його розвиток відіграє важливу роль в господарському комплексі України. Для подальшого ефективного та безперервного розвитку тваринницького комплексу, необхідно вжити таких заходів:

- розробка державою належних механізмів задля стимулювання тваринницької галузі на різних територіальних рівнях;
- запровадження для товаровиробників у галузі тваринництва податкових пільг;
- надання країною дотацій для належного функціонування тваринницького комплексу, залучення іноземних інвестицій у вітчизняну галузь;
- розробка державними органами України механізмів, які б стимулювали тваринни-

цьку галузь до експорту своєї продукції в різні країни світу;

- надання банківським сектором України безвідсоткових кредитів для виробників продукції тваринництва;
- запровадження інноваційної діяльності та реформування наукових установ України, які займаються селекційно-плеємною діяльністю;
- націленість як товаровиробників, так і держави на створення агропромислових формування, кінцевим результатом яких буде замкнутий цикл виробництва.

Такі формування дозволять зменшити витрати у тваринницькій галузі та дозволять охопити весь процес виробництва продукції тваринництва – від виробництва кормової бази до виготовлення тваринницької продукції.

Висновки

Головними галузями розвитку тваринницького комплексу сільськогосподарського сектору України є: велика рогата худоба в складі якої корівництво, а також свинарство, вівчарство та конярство; другорядними – кролівництво та бджільництво, які є не менш поширеними.

Протягом останніх десяти років майже у всіх галузях тваринництва, окрім птахівництва, спостерігається тенденція до зменшення чисельності поголів'я.

До головних проблем, які негативно впливають на тваринницький сектор сільськогосподарського комплексу України, за результатами досліджень це: відсутність державної та фінансової підтримки; нерентабельність виробництва продукції тваринницького походження; поступове зменшення

сільського населення працездатного віку; застаріла матеріально-технічна база; відсутність належного рівня селекційно-плеємної роботи; низький рівень експорту тваринницької галузі; трудоємність галузі; відсутність державних дотацій в означену галузь.

Для того, щоб у тваринницькому секторі України відбулись позитивні зрушення, на нашу думку необхідні такі заходи: фінансова та державна підтримка тваринницької галузі; агропромислова інтеграція підприємницьких структур, які займаються тваринництвом з подальшим розвитком в новоствореному підприємстві всіх ланок виробництва – від початкової до кінцевої стадії виробництва продукції тваринництва; дотаційна підтримка галузі; сприяння експортній здатності українського товаровиробника.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній. *Економіка АПК*. 2014. №2. С. 5–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_2_3
2. Пуцентейло П. Р. Стратегічні напрями розвитку тваринництва України. *Інноваційна економіка*. 2013. №8. С. 12 – 16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_8_3
3. Саблук П. Т. Світові проблеми забезпечення людства продовольством та місце України в їх вирішенні. *Економіка і прогнозування*. 2008. № 3. С. 9 – 19.
4. Лупенко Ю. О., Саблук П. Т., Месель-Веселяк В. Я., Федоров М. М. Результати і проблеми реформування сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2014. № 7. С. 26–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_7_8
5. Саблук П. Т., Месель-Веселяк В. Я., Федоров М. М. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення). *Економіка АПК*. 2009. № 12. С. 3 – 14.
6. Лаврук В. В. Модернізація галузі тваринництва як умова продовольчого забезпечення населення України. *Економіка АПК*. 2016. №12. С. 43 – 50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_12_8
7. Кухар О. Г. Сучасні тенденції розвитку тваринництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2003. №8. С. 1 – 6.
8. Брик М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі тваринництва в Україні. *Економічний аналіз*. 2018. № 28 (4). С. 331-337. DOI: <http://dx.doi.org/10.35774/econa2018.04.331>

9. Opio C., Gerber P., Steinfeld H. Livestock and the environment: addressing the consequences of livestock sector growth. *Advances in Animal Biosciences*. 2012. № 2(3). P. 601-607. DOI: <https://doi.org/10.1017/S204047001100286X>
10. Гуцаленко О. О., Павлюк М. М. Сучасні тенденції розвитку тваринництва в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 4 (1). С. 6-9. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/23014.pdf>
11. Гераймович В. Л., Гуменюк І. Л., Кубай О. Г. Сучасний стан розвитку галузі та експорту продукції тваринництва України. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 5. С. 36-45. DOI: 10.37128/2411-4413-2019-5-4.
12. Крива Ю. Р. Теоретико-методологічні аспекти територіального розвитку тваринництва України. *Економіка та управління АПК*. 2013. № 11. С. 150-154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecupapk_2013_11_37
13. Сагачко Ю. М. Проблеми та перспективи розвитку тваринництва в Україні. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2016. № 171. С. 169-175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdutug_2016_171_21
14. Thornton P. K., Gerber P. J. Climate change and the growth of the livestock sector in developing countries. *Mitigation and adaptation strategies for global change*. 2010. № 15(2) P. 169-184. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11027-009-9210-9>
15. Thornton P. K. Livestock production: recent trends, future prospects. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*. 2010. № 365(1554). P. 2853-2867. DOI: <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0134>
16. Прокопенко О. М. Тваринництво України у 2009 році. Державна служба статистики України. 2010. с. 200.
17. Прокопенко О. М. Тваринництво України у 2019 році. Державна служба статистики України. 2020. с. 158. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_tvaryny_2019.pdf
18. Кішак І. Т., Корнева Н. О., Новіков О. Є. Тваринництво України у світовому галузевому розвитку. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2015. Вип. 3. С. 10-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vanp_2015_3_4
19. Добрянська Н. А. Галузь тваринництва: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення. *Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки*. 2010. № 53. С.70-73.
20. Мельниченко С.Г., Богадьорова Л.М., Маркелюк А.В. Просторово-часові зміни у вирощуванні зернових та зерновобобових культур на Херсонщині. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2021. № 35. С. 140-150. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2021-35-13>

Стаття надійшла до редакції 30.10.2022

Стаття рекомендована до друку 25.11.2022

S. G. MELNYCHENKO¹,

Postgraduate Student of the Department of Earth Science and Chemistry

e-mail: sofiya.melnichenko.98@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5940-7943>

L. M. BOHADOROVA¹, PhD (Geography),

Associate Professor of the Department of Earth Science and Chemistry

e-mail: lbohadorova09@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9072-3434>

¹*Kherson State Agrarian and Economic University*

23, Stritenska St., Kherson, 73006, Ukraine

STUDY OF SPATIAL-TEMPORAL PECULIARITIES OF THE ANIMAL HUSBANDRY DEVELOPMENT IN UKRAINE

For several decades, negative trends have been visible in animal husbandry, which in the future may become prerequisites for a food crisis on the territory of Ukraine. That is why the study of spatial-temporal dynamics, as well as the selection of areas of specialization of individual branches of the animal husbandry sector, is quite important and relevant.

Purpose. To study the specialization of the animal husbandry complex of Ukraine and to identify sectoral disproportions in animal husbandry in the regions of Ukraine.

Methods: Statistical, cartographic, comparative-geographical.

Results. We have collected and analyzed the statistical materials of the Main Department of Statistics regarding livestock in the animal husbandry industry in Ukraine for 2009 and 2019. It was found that in all branches, except for poultry, there is a noticeable tendency to reduce livestock. On the basis of the collected statistical data, coefficients of specialization in the animal husbandry industry were calculated. According to the results of the calculations, maps were developed, on which the spatial-temporal trends of changes in the areas of specialization of the branches of the animal husbandry complex of Ukraine were highlighted. We identified the main reasons that negatively affected the development of animal husbandry in Ukraine, which included: insufficient state and financial support for the industry; decrease in the share of the rural working population; lack of subsidies for the animal husbandry industry; unprofitability of production; outdated material base and labor-intensive production.

Conclusions. According to the research results, it was found that the livestock number in the animal husbandry industry has a tendency to decrease over the last ten years. Positive dynamics are present only in the poultry industry. Identifying the reasons that led to negative trends in animal husbandry became a further basis for developing solutions that could solve these problems. These include: financial support of the industry and attraction of investments; state subsidies; development of selection and breeding business; updating the material and technical base.

KEY WORDS: animal husbandry, specialization, agriculture, coefficient of territorial localization

References

1. Andriichuk, V. H. (2014). Problematic aspects of regulating the functioning of agro-industrial companies. *Ekonomika APK*, 2, 5-21. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_2_3 (In Ukrainian)
2. Putsenteilo, P. R. (2013). Strategic directions of the development of animal husbandry of Ukraine. *Innovatsiina ekonomika*, 8, 12-16. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_8_3 (In Ukrainian)
3. Sabluk, P. T. (2008). World problems of providing humanity with food and the role of Ukraine in solving them. *Ekonomika i prohnouzovannia*, 3, 9-19. (In Ukrainian)
4. Lupenko, Yu. O., Sabluk, P. T., Mesel-Veseliak, V. Ya., & Fedorov, M. M. (2014). Results and problems of agricultural reform in Ukraine. *Ekonomika APK*, 7, 26-38. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_7_8 (In Ukrainian)
5. Sabluk, P. T., Mesel-Veseliak, V. Ya., & Fedorov, M. M. (2009). Agrarian reform in Ukraine (achievements, problems and ways to solve them). *Ekonomika APK*, 12, 3-14. (In Ukrainian)
6. Lavruk, V. V. (2016). Modernization of the animal husbandry industry as a condition for food security of the population of Ukraine. *Ekonomika APK*, 12, 43-50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_12_8 (In Ukrainian)
7. Kukhar, O. H. (2003). Modern trends in the development of animal husbandry in Ukraine. *Efektivna ekonomika*, 8, 1-6. (In Ukrainian)
8. Bryk, M. M. (2018). Current state and prospects for the development of the animal husbandry industry in Ukraine. *Ekonomichniy analiz*, 28 (4), 331-337. <http://dx.doi.org/10.35774/econa2018.04.331> (In Ukrainian)
9. Opio, C., Gerber, P., & Steinfeld, H. (2012). Livestock and the environment: addressing the consequences of livestock sector growth. *Advances in Animal Biosciences*, 2 (3), 601-607. <https://doi.org/10.1017/S204047001100286X>
10. Hutsalenko, O. O., & Pavliuk, M. M. (2019). Modern trends in the development of animal husbandry in Ukraine. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 4 (1), 6-9. Retrieved from <http://socrates.vsau.org/repository/get-file.php/23014.pdf> (In Ukrainian)
11. Heraimovych, V. L., Humeniuk, I. L., & Kubai, O. H. (2019). Current state of development of the industry and export of animal husbandry products of Ukraine. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, 5, 36-45. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2019-5-4> (In Ukrainian)
12. Kryva, Yu. R. (2013). Theoretical and methodological aspects of the territorial development of animal husbandry in Ukraine. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, 11, 150-154. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecupapk_2013_11_37 (In Ukrainian)
13. Sahachko, Yu. M. (2016). Problems and prospects of animal husbandry development in Ukraine. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka*, 171, 169-175. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdutsg_2016_171_21 (In Ukrainian)
14. Thornton, P. K., & Gerber, P. J. (2010). Climate change and the growth of the livestock sector in developing countries. *Mitigation and adaptation strategies for global change*, 15 (2), 169-184. <https://doi.org/10.1007/s11027-009-9210-9>
15. Thornton, P. K. (2010). Livestock production: recent trends, future prospects. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 365 (1554), 2853-2867. <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0134>.
16. Prokopenko, O. M. (2010). Livestock of Ukraine in 2009. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (In Ukrainian)
17. Prokopenko, O. M. (2020). Livestock of Ukraine in 2019. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_tvaryny_2019.pdf (In Ukrainian)
18. Kishchak, I. T., Kornieva, N. O., & Novikov O. Ye. (2015). Animal husbandry of Ukraine in the world industry development. *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomia*, 3, 10-21. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vanp_2015_3_4 (In Ukrainian)
19. Dobrianska, N. A. (2010). Livestock industry: development problems and ways to solve them. *Ahrarnyi visnyk Prychornomia. Ekonomichni nauky*, 53, 70-73 (In Ukrainian)
20. Melnychenko, S.H., Bohadorova, L.M., & Markeliuk, A.V. (2021). Spatial-temporal changes in the cultivation of grain and leguminous crops in the Kherson region. *Man and Environment. Issues of Neoeology*, 35, 140-150. <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2021-35-13> (In Ukrainian)

The article was received by the editors 30.10.2022

The article is recommended for printing 25.11.2022